

Urinvägsinfektion (UVI)

Marie Öhman hygiensjuksköterska
Vårdhygien Region Västerbotten 230126

UVI

Riskfaktorer:

Kvinnor: Torra slemhinnor, sexuell aktivitet - anv. av spermiedödande medel. Skador i hjärnan, ryggmärg eller nerver (även hos män förstås)

Män: Prostatan börjar tillväxa.

- Endogena (vanligast) eller exogena infektioner
- Vanligare med UVI hos kvinnor
- E-coli (Escherichia coli) orsakar de flesta urinvägsinfektioner

Indelningen av UVI

- **Asymtomatisk bakteriuri (ABU)**

-inga symtom, ska inte behandlas med antibiotika

- **Akut cystit**

- Symtom som täta trängningar, sveda, frekventa blåstömningar

- **Febril UVI**

-Symtom som hög feber, frossa, illamående, kräkningar

- **Recidiverande UVI**

Diagnos och behandling akut cystit

Hos kvinnor minst två av de klassiska symtomen - då kan diagnos ställas utan provtagning.

- urinodling vid terapivikt, recidiv och misstänkt resistensproblematik.
- en tredjedel blir besvärsfria utan behandling inom ca 1 vecka
- graden av besvär avgör behandling
- förstahandsval behandling Nitrofurantoin eller Pivmecillinam

Diagnos och behandling akut cystit

För män där man misstänker akut cystit behövs läkarbesök

- överväga differentialdiagnoser, utreda bakomliggande orsak
- alltid urinodling
- Vid akut cystit utan feber ges samma preparat som till kvinnor men behandlingstiden förlängs.

Akut cystit hos äldre

Kan oro, förvirring vara orsakad av akut cystit om det saknas lokala symtom från urinvägarna?

-Oftast inte

-Uteslut andra mer troliga orsaker till symtomen innan behandling med antibiotika sätts in.

- Krävs nytilkomna symtom som sveda, täta trängningar, frekventa miktationer

Akut cystit hos äldre fortsättning..

- Kroniska besvär från urinvägarna orsakas inte av bakterier i urinen
- Starkt illaluktande urin är inte en indikation för antibiotika behandling
- Lokalt östrogen rekommenderas till kvinnor med recidiverande UVI
- Kateterfri vård eftersträvas
- Demenssjukdom försvårar diagnostik
- Inga akuta symtom från urinvägarna? - uteslut andra orsaker innan behandling med antibiotika.

Febril UVI

- Engagerar vävnad i njure och eller/prostata (akut polynefrit resp akut prostatit)
- Feber från 38 grader och allmänpåverkan
- Urinprov för odling tas innan behandling påbörjas
- Alltid behandlas med antibiotika
- Kan bli aktuellt med sjukhusvård
- Risken för att infektionen orsakats av antibiotikaresistenta bakterier ska beaktas

Recidiverande UVI

- Utreda orsak
- Förebyggande behandling
- Alltid urinodling med resistens bestämning
- Uppföljning

Råd till äldre och anhöriga vid bakterier i urinen

Äldre människor har ofta bakterier i urinen utan att det ger några besvär. Upp till hälften av de personer som bor på äldreboenden och demensboenden har bakterier i urinen utan att vara sjuka. Det kallas för asymtomatisk bakteriuri (ABU) och ska inte behandlas med antibiotika.

Helhetsbedömning viktig

Länge har man ansett att trötthet, oro och förvirring kan vara orsakat av en urinvägsinfektion men nyare forskning visar att dessa besvär oftast beror på något annat. Besvären kan istället bero på biverkningar av läkemedel, andra sjukdomar eller att personens omgivning nyligen har förändrats. När en äldre människa får dessa symtom är det viktigt att göra en helhetsbedömning av hälsotillståndet för att se om det finns andra orsaker till besvären än urinvägsinfektion.

Urinprov ska bara tas när det finns en direkt misstanke om urinvägsinfektion. Vid plötsligt påkomna besvär av sveda vid vattenkastning och täta urinträngningar, med eller utan feber, kan orsaken vara en urinvägsinfektion. Då är antibiotika ofta till hjälp.

Antibiotika ska inte användas i onödan

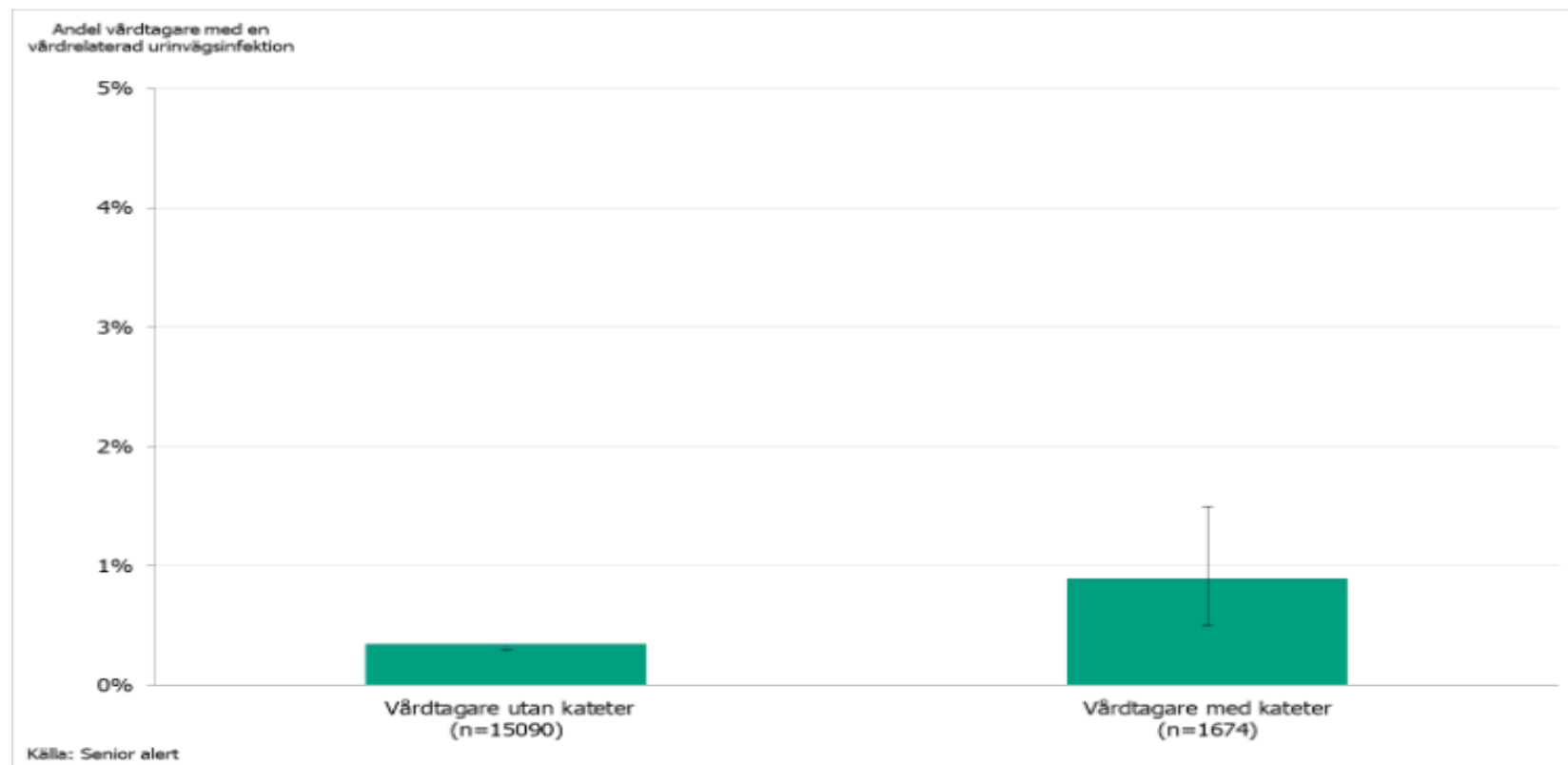
Antibiotika ska bara användas när det verkligen behövs eftersom läkemedlet även slår ut goda bakterier som har en skyddande effekt, både i urinvägarna och i tarmen. Mer sjukdomsalstrande bakterier kan då ta plats. Antibiotika kan också ge biverkningar såsom diarré, vilket kan vara påfrestande för äldre och sköra personer. Dessutom riskerar man att sälla fram bakterier som är motståndskraftiga mot antibiotika. Dessa bakterier kan sedan orsaka svårbehandlade infektioner.

Som patient och anhörig är det bra att känna till att äldre ofta har harmlösa bakterier i urinen som inte behöver behandlas med antibiotika.

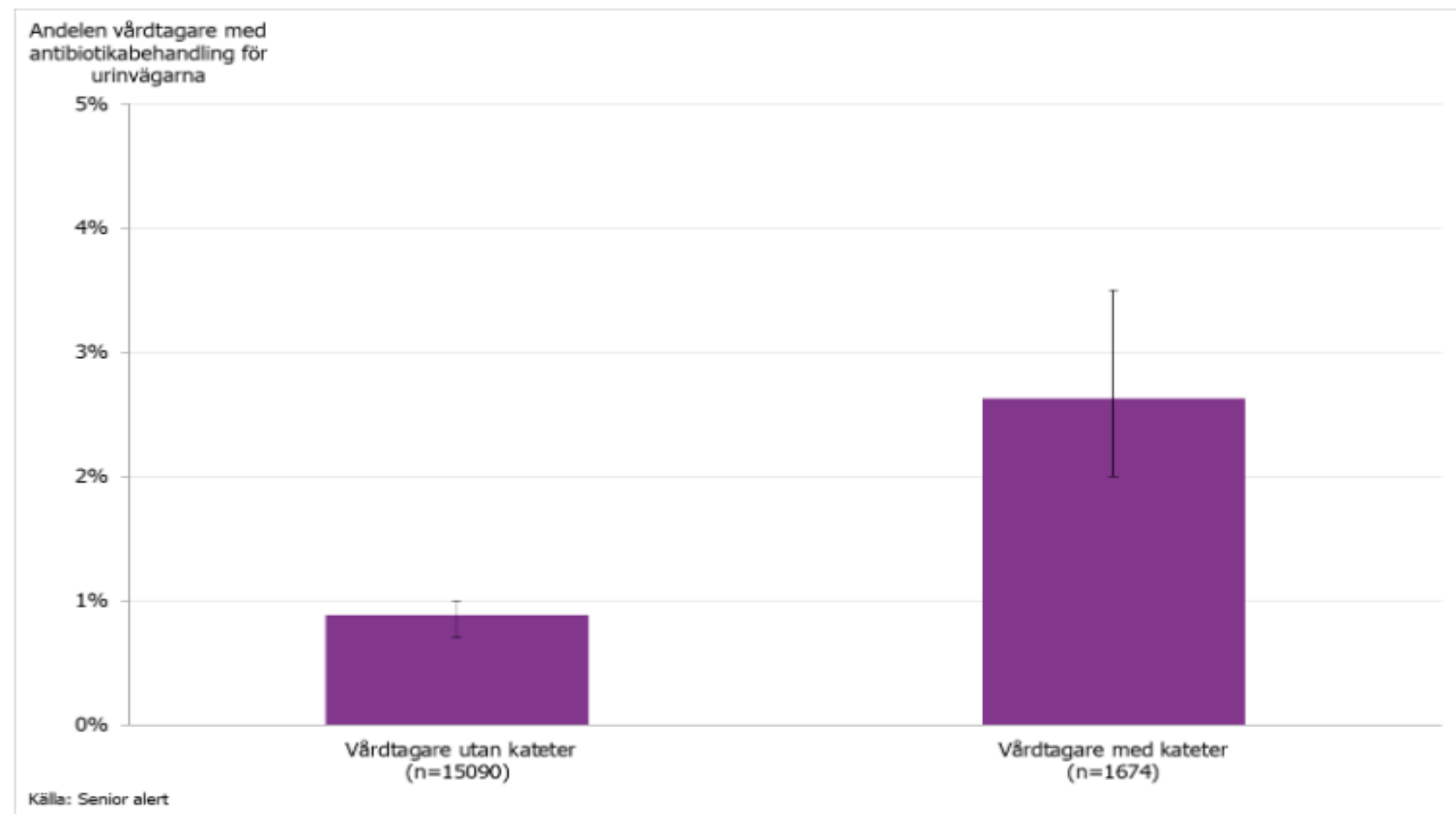
Halt 2021

- 134 kommuner deltog (16877 vårdtagare)
- 10 procent av vårdtagarna har urinkateter
- Kateter dubblar risken för en vårdrelaterad urinvägsinfektion
- Kateter och sår vanligaste riskfaktorerna för vårdrelaterad infektion
- Högre andel med KAD på korttidsboenden än på permanenta boenden

Figur 7. Andel vårdtagare med en vårdrelaterad urinvägsinfektion uppdelad på förekomst av kateter år 2021. n anger antalet vårdtagare. Vertikala streck på staplarna visar 95-procentigt konfidensintervall.

Figur 8. Andelen vårdtagare med antibiotikabehandling för urinvägsinfektion år 2021. n anger antalet vårdtagare. Vertikala streck på staplarna visar 95-procentigt konfidensintervall.

Renhetsgrad vid katetrisering

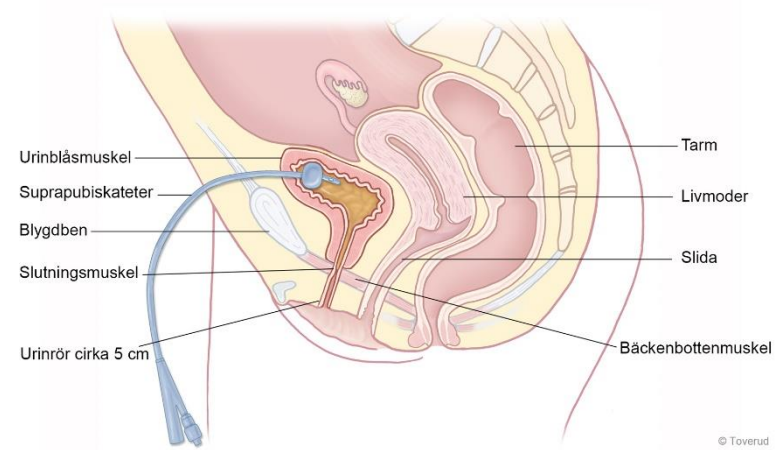
- Katetern behålls steril vid införandet vilket kan åstadkommas genom steril handske, sterilt instrument eller med hjälp av innerförpackningen. Produktens renhetsgrad ska bevaras
- Tidigare termer "Ren rutin" och "Steril rutin" bör undvikas då de riskerar att förvirra hanteringen kring steril kateter och aseptiskt arbetssätt.

Suprapubiskateter

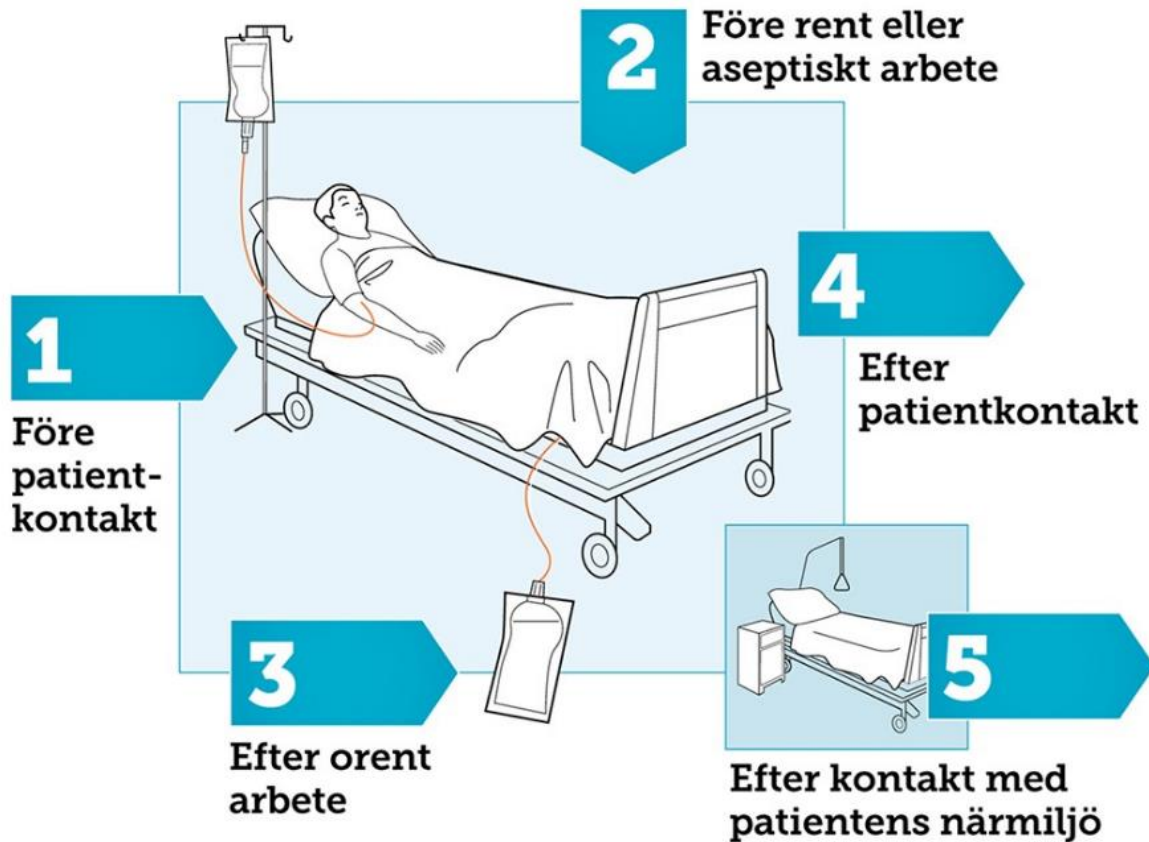
Användningsområden är vid akut urinretention när urinströmskateter inte går att föra in.

Suprapubisk kateterbehandling bör även övervägas när kateterbehandling beräknas pågå under längre tid.

Denna kateterbehandling har flera fördelar jämfört med en kateter via urinströmet. Risk för symtomgivande bakteriuri minskar liksom risk för ärrbildning i urinströmet.

Fem tillfällen för god handhygien

Länkar och referenser

<https://strama.se/utbildningsfilmer/>

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/246aa17721b44c5380a0117f6d0aba40/behandlingsrekommendationer-oppenvard.pdf>

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/r/rad-och-fakta-om-antibiotika-bakterier-i-urinen/>

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/i/infektioner-och-antibiotika-parsarskilt-boende-2021/?pub=112839>

Klinisk mikrobiologi för sjuksköterskor | 3:e upplagan av [Åsa Melhus studentlitteratur 2019](#)